

حفظ حریم زمانی در شبکه‌های ارتباطی با استفاده از تئوری صف

ابوالفضل دیانت
ab.diyanat@gmail.com

مقدمه

امنیت از مهم‌ترین واژه‌هایی است که در فکر و ذهن بشر، از نخستین لحظات زندگانی‌اش در جریان بوده‌است. هنگامی که ژولیوس سزار برای نخستین بار در ۵۰ سال قبل از میلاد، رمز ساده جانشینی حرفی خود را بکار گرفت، هیچ‌گاه فکر نمی‌کرد که حوزه‌ای که در آن گام نهاده، به یکی از بزرگترین حوزه‌های تحقیقاتی دنیا مبدل خواهد شد. امنیت در حوالی جنگ جهانی دوم رشد شگرفی را تجربه کرد. اما آن‌چه که ما اکنون بر آن گام می‌نهیم، مدیون دو انقلاب بزرگ در این حوزه است، مقاله ۱۹۴۹ Claude Elwood Shannon (April 30, 1916 – Feb 24, 2001) و دیگری بوجود آمدن مفهوم امنیت مبتنی بر کلید عمومی (Public Key).

تا مدت‌ها نگاه ما به امنیت به سه‌گانه CIA خلاصه می‌گشت، اما با گذر زمان مفاهیم جدیدی نظیر تازگی، انکارناپذیری، گمنامی و حفظ حریم خصوصی نیز مطرح گشت و جای خود را در این حوزه پیدا کرد. در این مجال، از دریای بی‌کران امنیت، به سراغ حفظ حریم خصوصی می‌رویم [۱].

امنیت مبتنی بر اطلاعات جانبی

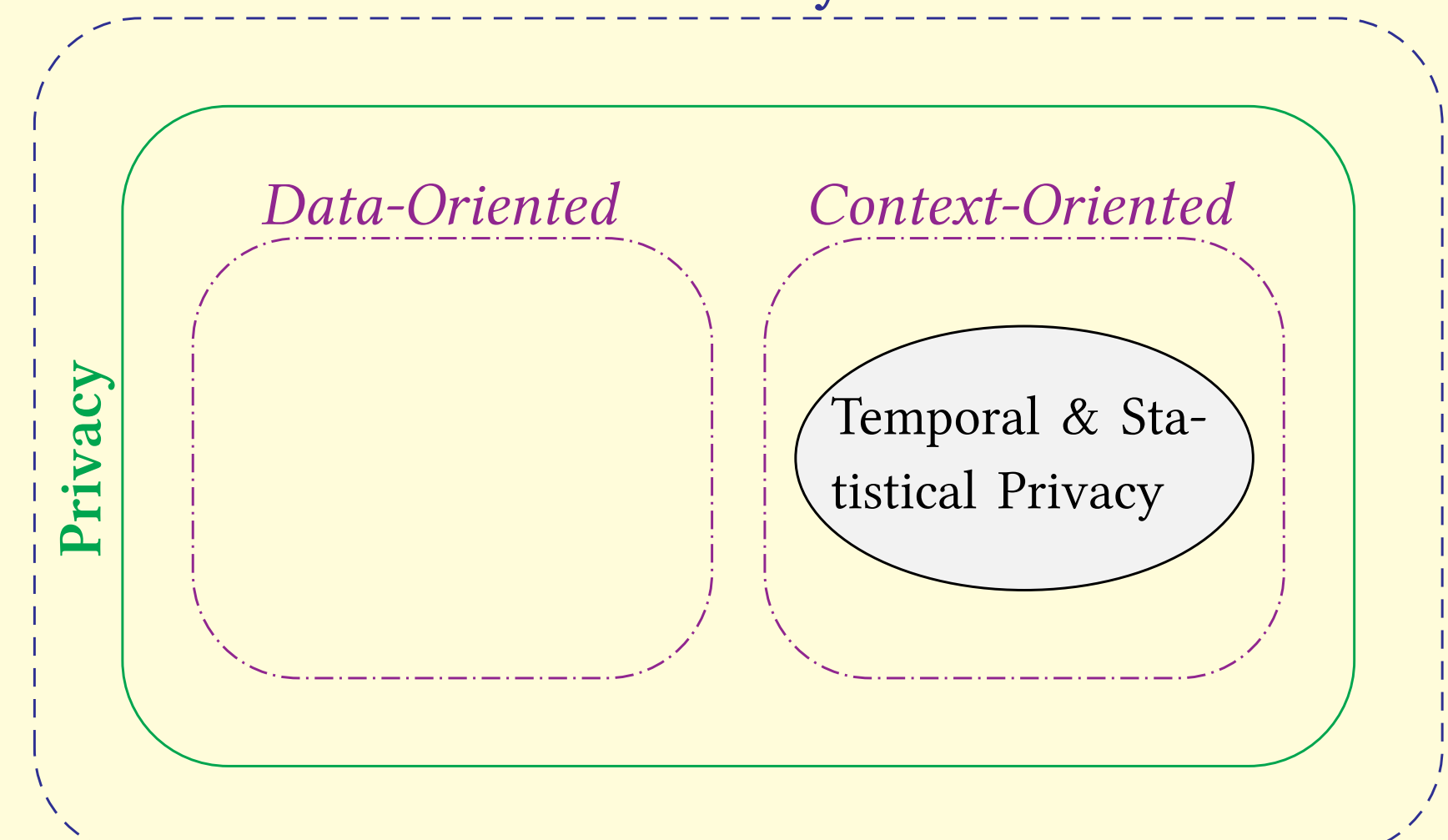
حفظ حریم خصوصی در دو دسته [۴، صفحه ۲۰۲]:

- مبتنی بر داده (Data Oriented)
- مبتنی بر اطلاعات جانبی (Context Oriented)

نقطه تمرکز حریم خصوصی مبتنی بر داده، بر روی محتوای داده است و بدین‌سان سازوکارهایی نظیر رمزنگاری و حفظ یکپارچگی برای تامین چنین نیازی کارا و کافی خواهد بود. در حریم خصوصی مبتنی بر اطلاعات جانبی، هدف غایی کسب اطلاعات جانبی از داده‌ها است. فرض کنید جلسه‌ای محرمانه بین دو نفر تشکیل شده است. در این نوع از حفظ حریم خصوصی، محتوای داده (صحبت‌هایی که در جلسه مطرح شده) برای ما اهمیت ندارد، بلکه اطلاعات جانبی آن نظیر این که چه کسانی، در کجا، کی، چگونه و چرا این جلسه را برگزار کردند، از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد بود.

آن‌چه که ما به دنبال آن هستیم، نوعی از حریم خصوصی است که ما آن را حریم خصوصی زمانی و آماری (Temporal and Statistical Privacy) می‌نامیم. این نوع از حریم خصوصی، هر نوع اطلاعاتی از زمان رخداد یک حادثه چه به صورت قطعی و چه به صورت آماری (به عنوان نمونه نرخ و پراش زمان رخداد آن حادثه) ممکن است حریم خصوصی کاربر را به مخاطره بیافکند.

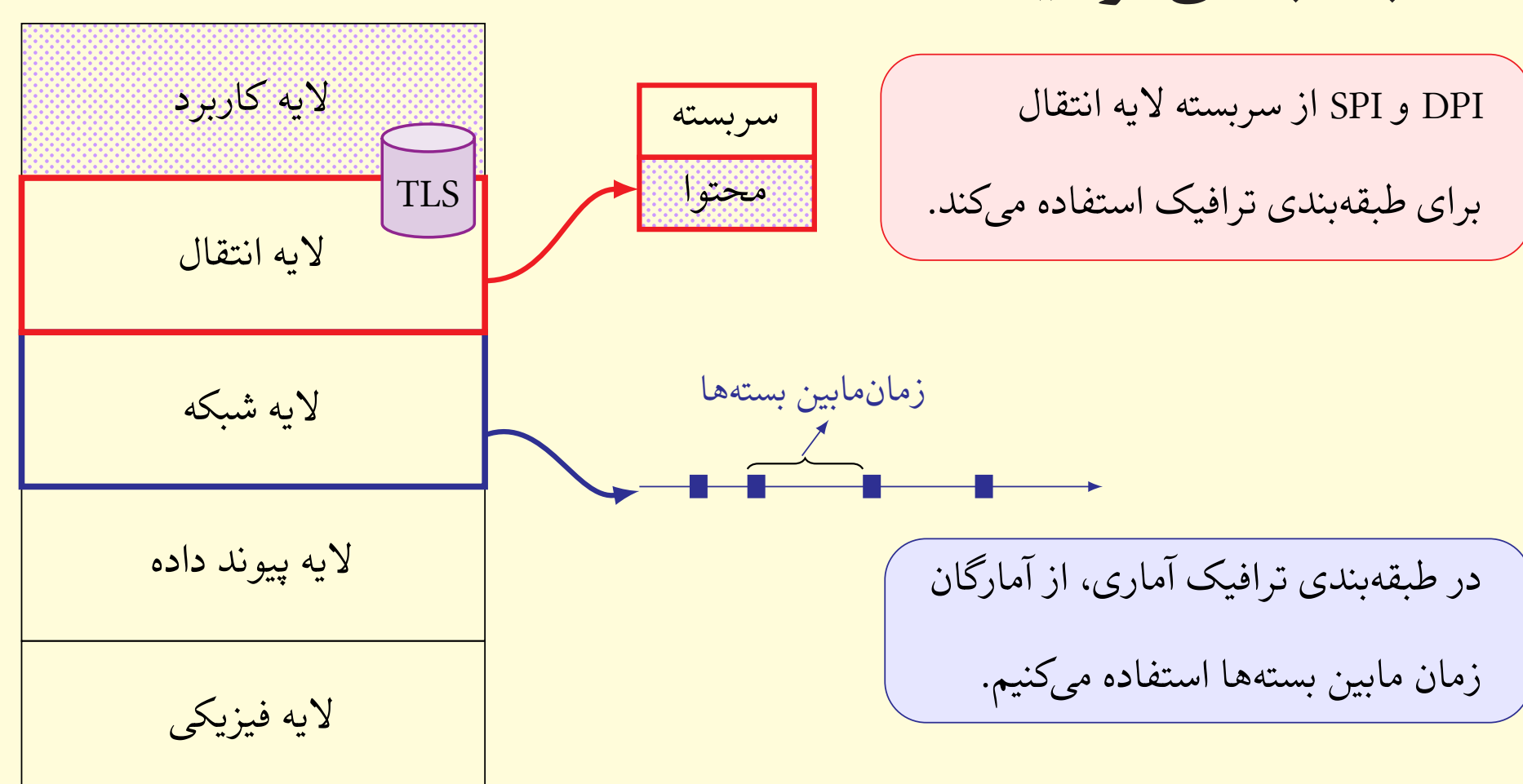
Security

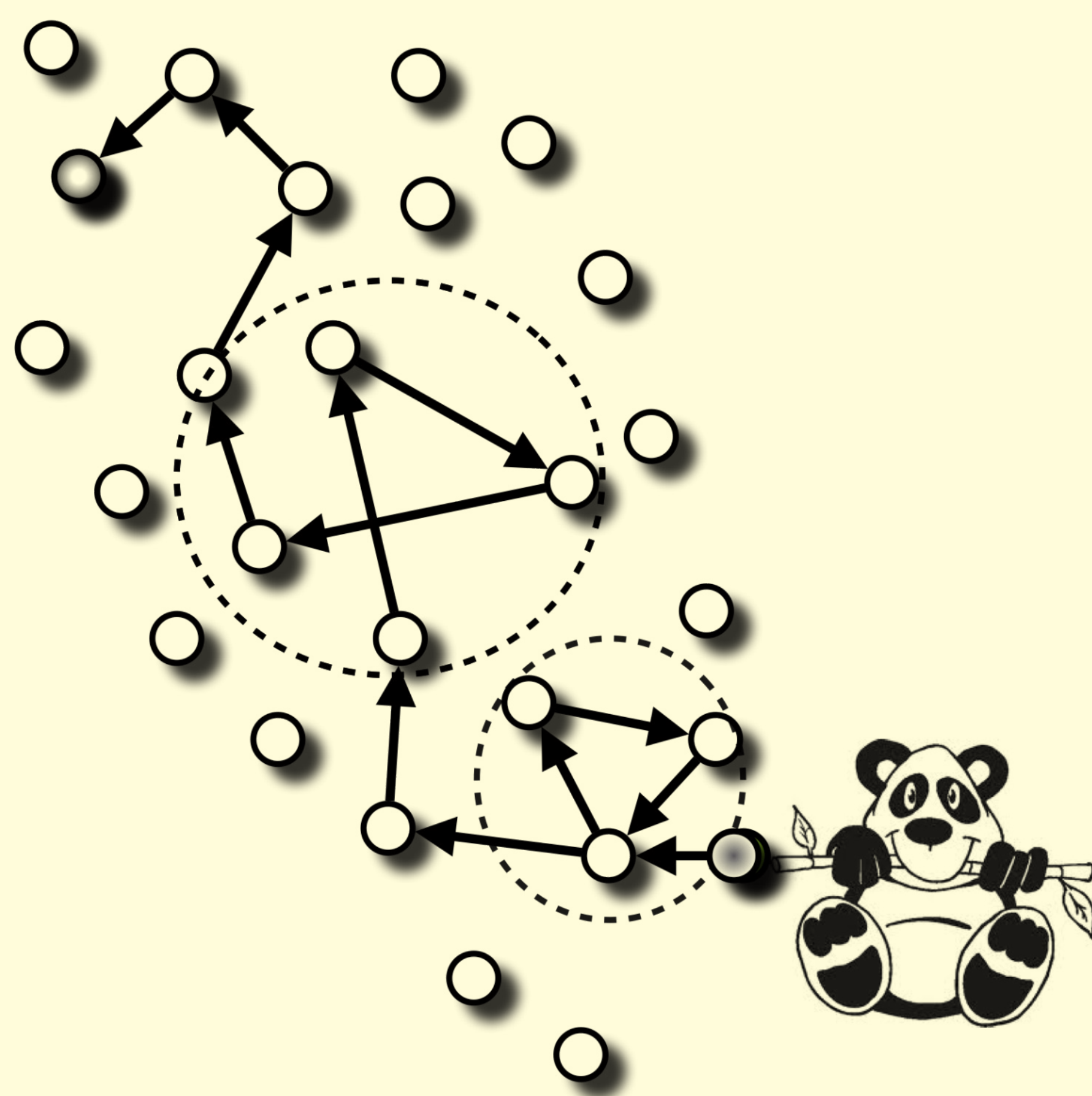
حفظ حریم زمانی و آماری از جنبه‌های بسیاری می‌تواند حائز اهمیت باشد. ما در نقش پدافندی قرار داریم.

کاربردها

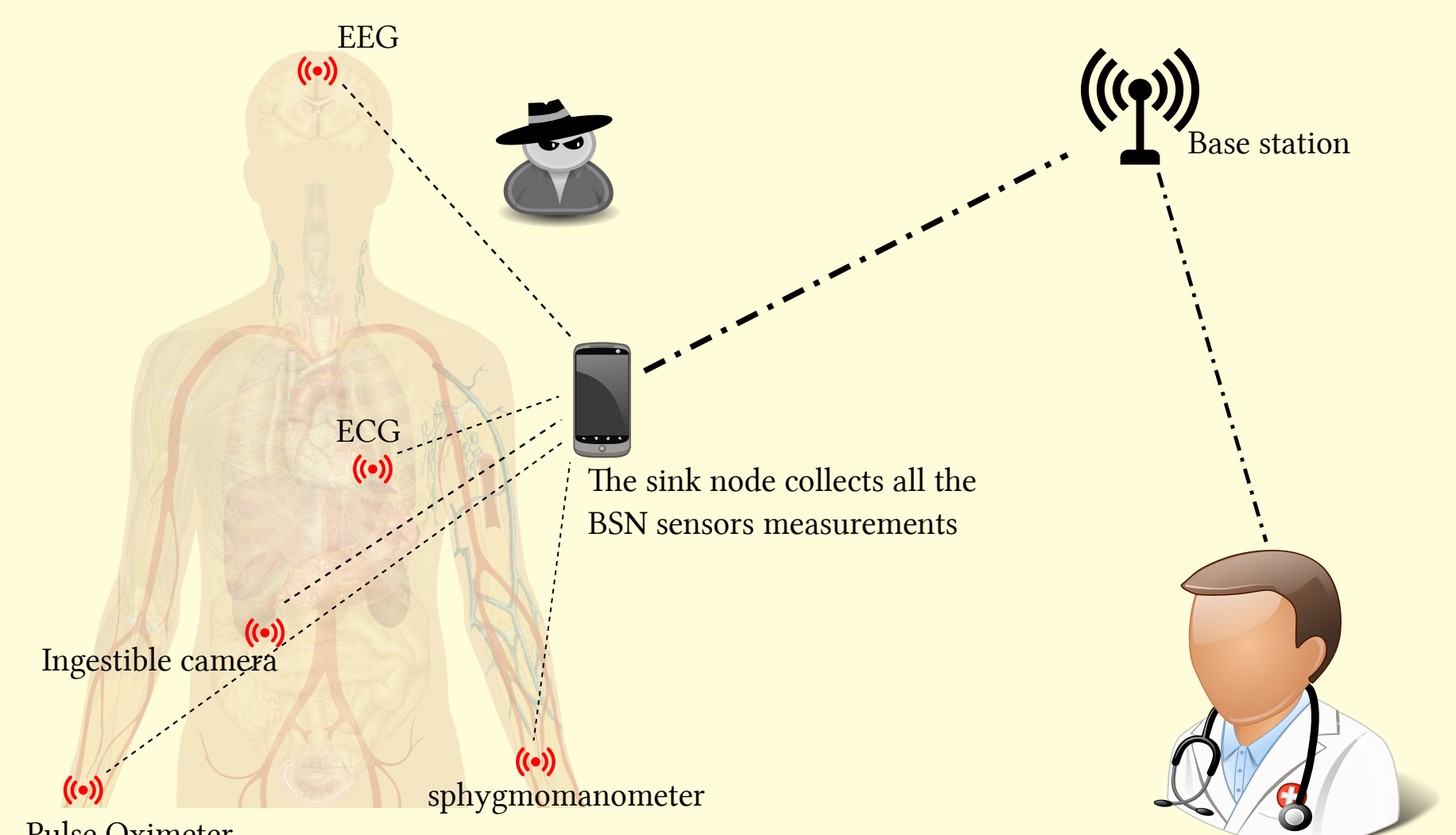
۱- طبقه‌بندی ترافیک

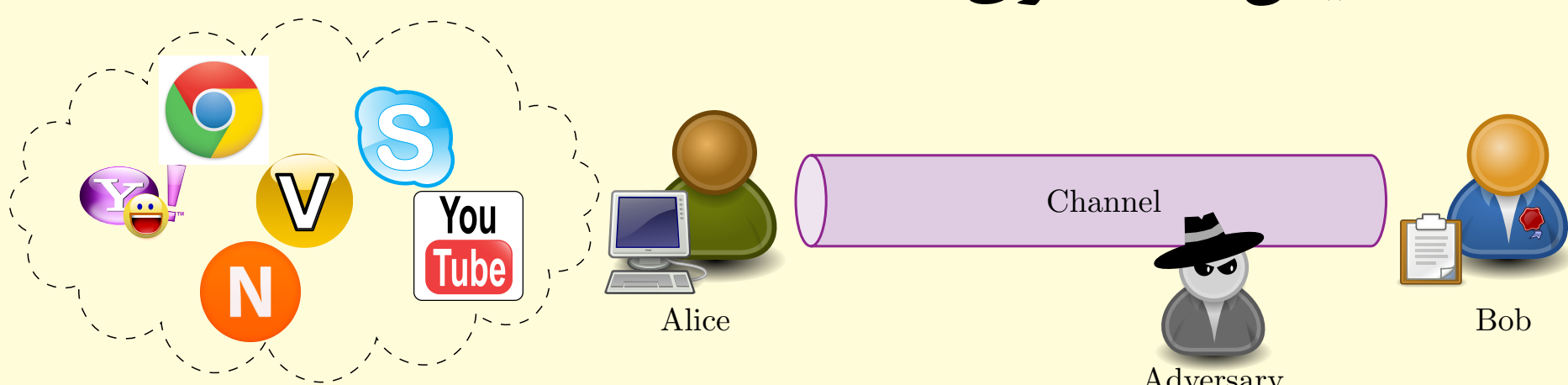
۲- شبکه‌های حسگر بی‌سیم

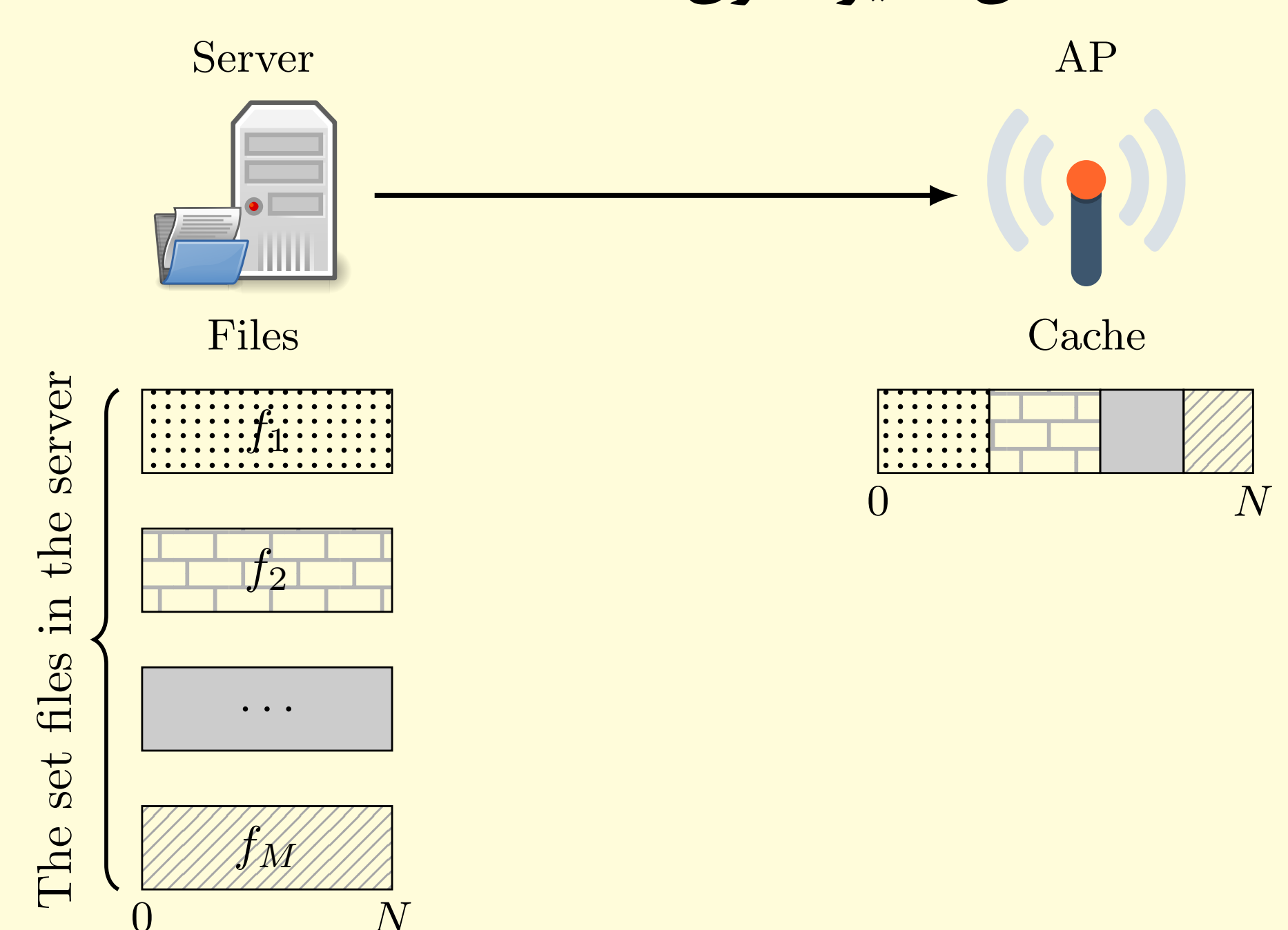
۳- WBAN

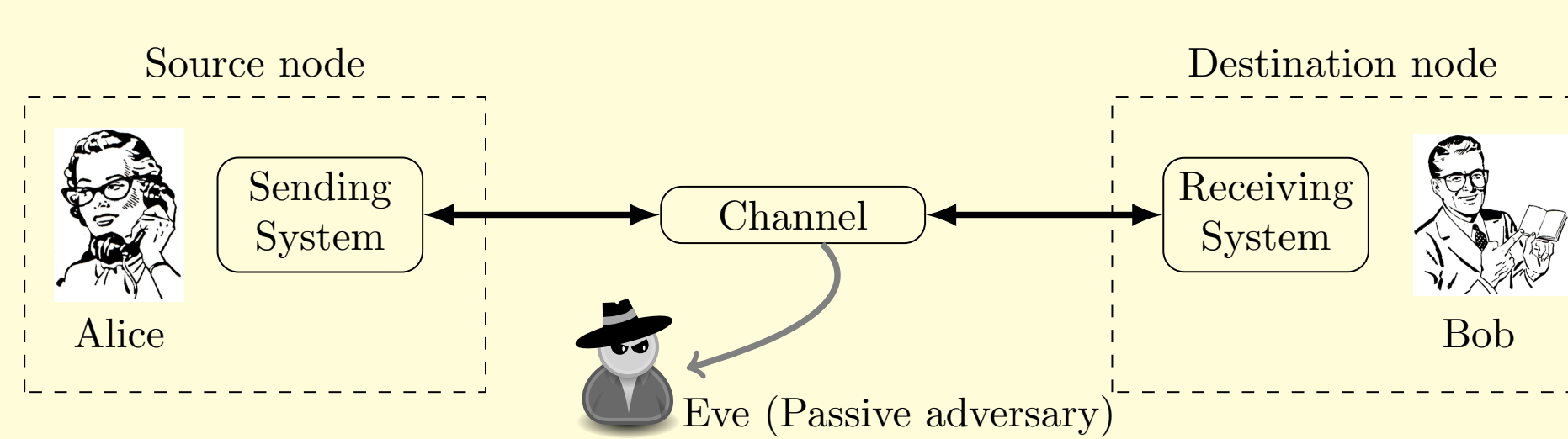
۴- تشخیص ناهنجاری

۵- سامانه‌های ذخیره‌سازی

مثال انگیزه‌بخش

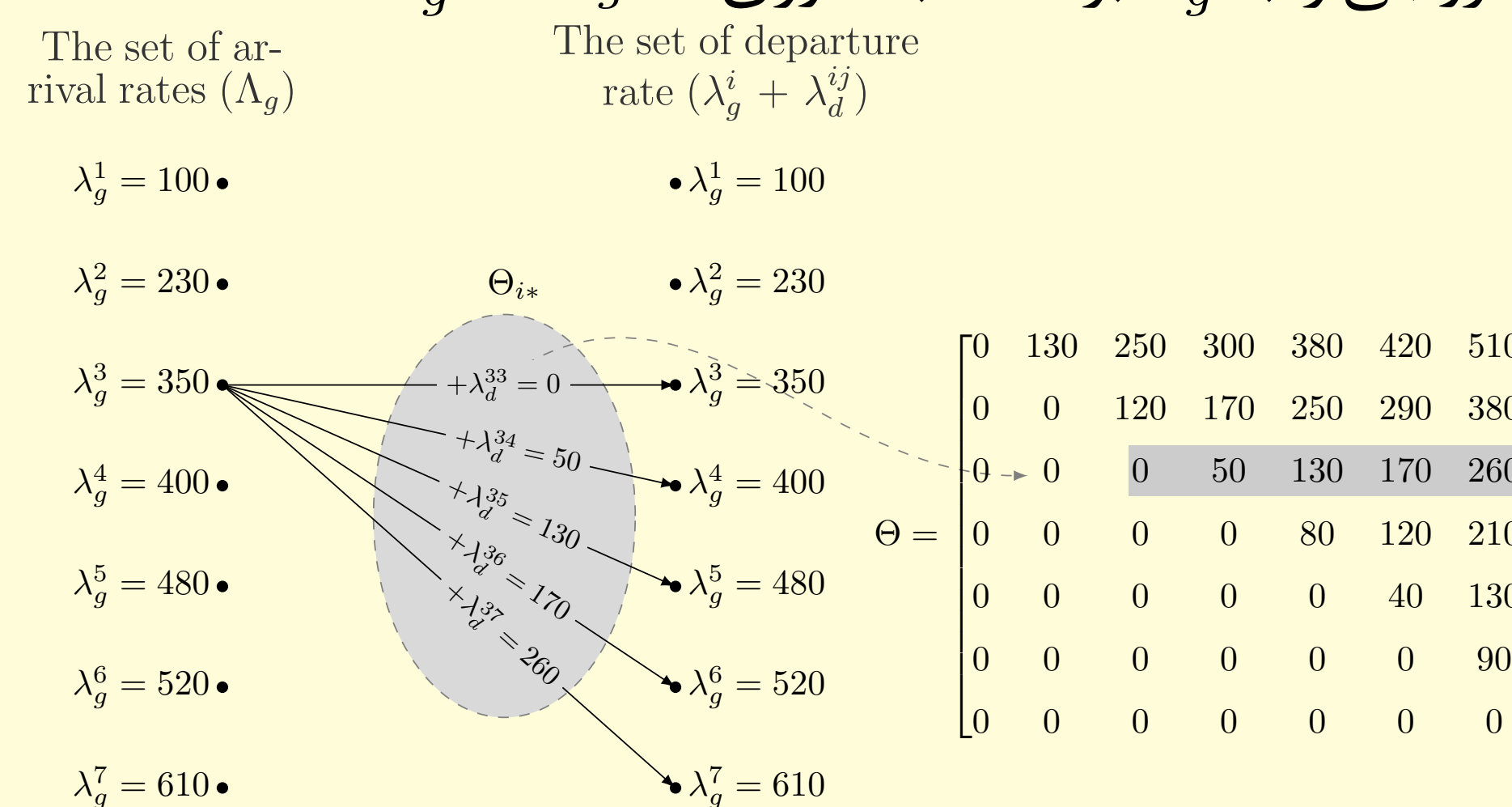

Alice (گره مبدا) قصد تبادل اطلاعات با Bob (گره مقصد) را دارد. فرض کنید که Alice در هر بازه زمانی، یک کاربرد از مجموعه هفت کاربرد موجود بر روی سامانه خود را اجرا می‌کند. اجازه دهید که نرخ تولید بسته‌ها توسط کاربرد i ام ($1 \leq i \leq 7$) را با $\lambda_g^i \in \Lambda_g$ نشان دهیم، که بیانگر مجموعه نرخ‌های این هفت کاربرد است. در ادامه Λ_g را به صورت زیر در نظر بگیرید.

$$\Lambda_g = \{100, 230, 350, 400, 480, 520, 610\} \text{ [kbps]}.$$

در این میان Eve به عنوان یک مهاجم، به شنود کانال ارتباطی بین Alice و Bob می‌پردازد. او قصد دارد بداند که Alice کدام یک از این هفت کاربرد را در آن بازه زمانی اجرا نموده است. به دلیل استفاده از سازوکارهای امنیتی (نظیر رمزنگاری) به نظر می‌رسد Eve نتواند به محتوای بسته‌های ارسالی دست یابد و به ناچار دست به دامان قانون پایستگی جریان (Flow Conser- vation Law) [۲، قضیه ۵.۴.۳] می‌شود. برطبق این قانون نرخ خروج بسته‌های ارسالی از سوی Alice، برابر با نرخ تولید بسته‌ها خواهد بود. بدین‌سان و با علم به نگاشت هر نرخ به کاربرد متناظرش، می‌تواند به مقصود خود نایل گردد.

به دنبال آن هستیم که راه‌کاری پیش پای Alice برای حفظ حریم خصوصی نرخ بگذاریم. خواهیم دید که اضافه کردن بسته‌های Dummy جزو مواردی است که قانون پایستگی جریان را نقض می‌کند. بدین‌سان Alice برای حفظ حریم خصوصی کاربرد i با نرخ λ_g^i ، سعی می‌کند با اضافه کردن جریانی از بسته‌ها با نرخ $\lambda_d^{ij} = \lambda_g^j - \lambda_g^i$ ، نرخ بسته‌های خروجی را به λ_g^j برساند، به طوری که $\lambda_g^j \in \Lambda_g$.

نوآوری

درجه حریم خصوصی: به احتمال خطای بهترین تخمین مهاجم از شناسه کاربرد، درجه حریم خصوصی گره مبدا می‌گوییم.

ذکر خواهد شد که نامساوی Fano [۳، قضیه 2.10.1] ما را یاری می‌رساند تا بتوانیم یک کران پایین برای خطای مهاجم (P_e) در بهترین تخمینش بیابیم.

- ارایه یک روش پیشنهادی (اضافه نمودن بسته‌های ساختگی) به صورت کامل ارایه خواهد شد.
- توصیف رفتار Alice در اضافه نمودن بسته‌های ساختگی، مبتنی بر یک مدل ریاضیاتی بر مبنای Preemptive Resume Priority Queue.
- شروطی نیز بر روی نحوه ارسال بسته‌های ساختگی، چراکه اضافه‌کردن بسته‌های ساختگی، ممکن است موجب سوق داده شدن سامانه به ناحیه غیرپایدار است.

منابع

- [1] A. Menezes, P. van Oorschot, and S. Vanstone. *Handbook of Applied Cryptography*. Discrete Mathematics and Its Applications, CRC Press, 1996.
- [2] G. Kesidis. *An Introduction to Communication Network Analysis*. Hoboken, NJ, USA: John Wiley & Sons, Inc., June 2007.
- [3] T. M. Cover and J. A. Thomas. *Elements of Information Theory*. Wiley, 2006.
- [4] A. Mason, S. Mukhopadhyay, and K. Jayasundera. *Sensing Technology: Current Status and Future Trends III*. Smart Sensors, Measurement and Instrumentation, Springer International Publishing, 2014.